

Orhan'a Orhan Demek

Birileriyle nadir de olsa şiir konuşurken kendi kendime bir deney yaparım. Konuşma sırasında şairden şaire atlarken Nâzım Hikmet'e Nâzım derim. Olmaz. Melih Cevdet'e Melih derim. Olmaz. Özdemir Asaf'a Özdemir derim. Hiç olmaz. Sanki bir saygısızlık yapmışım gibi utanırım. Ama Orhan'a Orhan derim. Dolu dolu hem de. Sanki arkadaşımış gibi. Sanki en yakın arkadaşımış gibi.

Dediğim gibi, Orhan Veli'ye Orhan demek büyük bir mevzu değildir benim için ve ona Orhan diyebileceğimi İstanbul'da, Yüksek Kaldırım'dan Eminönü'ne yürürken fark ettim. "Vay be Orhan" dedim kendi kendime. "Demek Eleni'yi burada öptün" (Kanık, "Dedikodu").

Onu sonra anlatırım derdi belki bana ve beraber yürümeye devam ederdik. Muhtemelen ikimizde de beş kuruş para olmazdı. Cep delik cepken delik anlayacağınız. İstanbul'un sokaklarında avare avare yürürdük. O, "bir ahbaba rastlasak da bir rakı içsek" diye içinden geçirirdi belki. Ben, orada burada yeni yeni yayımlanmaya başlayan şiirlerinden söz açmaya çalışırdım. O, lafı değiştirirdi. Şiirden konuşmayı severdi ama kendi şiirinden konuşmaktan pek hoşlanmazdı. Ya nezaketinden ya da gerçekten utanırdı kendi şiirlerinden. Nezaket demişken, hayatınızda görüp görebileceğiniz en nazik adamdı. Kimi zaman duyardım, eş dost ortamında biri onu veya şiirlerini övdü mü asla karşılık vermeden duramazdı. Hatta kimi zaman bu karşılıklı övgüler yüzünden uzun bir muhabbetin sadece bu övgülerden oluşabildiğini de duyardım. İçki içmek de nezaketinden hiçbir şey almazdı. Belki ağzı biraz dolanırdı ama masada aynı nazik adamla konuşurdunuz. Ağzına küfür yakışırdı ama etmezdi.

Bu sırada İstanbul'un bilmediğim sokakları arasında kıvrılmaya devam ederdik. O, bütün sokakları avucunun içi gibi bilirdi. Avarelikle ilgili ders okutulsa hocası Orhan olmalıydı. Ben de Ankara'dan İstanbul'a onu görmeye gittiğim nadir zamanlarda arkasına takılırdım işte. "Taksim Parkı'na gidelim" derdi. "Tamam"

derdim. Başlardık Taksim Parkı'na yürümeye. Bilirdim tek dostları Melih Cevdet'le Oktay Rıfat'tı. "Nasıl olur böyle bir dostluk?" diye düşünür dururdum. Kıskanırdım da biraz onları. Ama Orhan bunu sorun etmezdi. Bir keresinde şu dizeleri, o Melih Cevdet'le birlikte Ankara'dayken İstanbul'daki Oktay Rıfat'a mektup olarak attığını bilirdim:

"Şu anda dışarıda yağmur yağıyor
Ve bulutlar geçiyor aynadan
Ve bugünlerde Melih'le ben
Aynı kızı seviyoruz." (Kanık, "Oktay'a Mektuplar")

Biz Taksim Parkı'na yürürken sorardım; nasıl öğrendin böyle yaşamayı? Ankara'dan onu görmeye geldiğim nadir zamanlarda ondan, sözleriyle hiçbir şey öğrenemeyeceğimi çoktan anlamıştım. Ama yine de tutamazdım kendimi sorardım; nasıl öğrendin böyle yaşamayı? Bu konuda ser verip sır vermezdi. Onun için doğal bir şeydi bu. Bununla doğmuştu. Dolayısıyla anlatılacak bir şey yoktu onun için. Hayatı bir su gibi akışkan yaşardı. Acıyı ve sefaleti, mutluluğu ve iyi günleri karşıladığı kadar dirayetli karşılamayı bilirdi. Dalga geçerdi sefaletiyle. Şiirlerini de böyle yazardı. O dönemlerde, İstanbul'da güçlü bir karın gurultusuyla uyandıktan sonra kaldığı berbat bir odanın camından, gökyüzüne bakıp "gökyüzünü boyadığını düşünen" bir insan bulmak çok zordu. O da herkes gibi ekmek parası derdindeydi belki ama bunu gözlerinden anlayamazdınız.

Ben bu soruyu sorduktan sonra uzun bir sessizlik olurdu. O yine nezaketi yüzünden kem küm bir şeyler anlatmaya çalışırdı ama ben onu rahatlatırdım. Taksim Parkı'na varır, banklardan birine otururduk. O bana havadan sudan sorular sorardı. Ben de üşenmeden Orhan'ın sorularını cevaplardım. Sonra, akşam birkaç şair arkadaşıyla bir meyhanede buluşacağını söylerdi bana. "Sen de gel" derdi. Ben parasızlığı dert ederdim ve gitmek istemezdim. O hiç dert etmezdi. Akşam meyhaneye beraber giderdik.

Belki çok sonraları ben Ankara'dayken onun ölüm haberi gelirdi.

Ağlayamazdım. Onun da dediği gibi serde erkeklik vardı (Kanık, “Ayrılış”). Çok zaman sonra, ben yeniden 20’li yaşlarımıdayken ondan ve şiirlerinden neler öğrendiğimi sormaya başlardım kendime yeni Ankara’nın, grisi bile kaçmış sokaklarında, ondan öğrendiğim şekliyle -avare avare- gezerken. Bir ses gelirdi kulaklarıma. Sesini unutmış olmama rağmen şiirinden tanırdım sesini. Derdi ki; erkek olmayı, rakı içmeyi, para kazanmayı ve sefalet çekmeyi öğrendin, avareliği ve daha birçok řeyi öğrendin. Bir tek şiir ve yazı yazmayı öğrenemedin. Gülerdi. “Olsun” derdim, “sen yaz”. Sonra bir Orhan Veli çekip giderdi dñnyadan ve ben ona yine Orhan derdim.

Barıř Elçin

Kaynakça

Kanık, Orhan Veli. “Oktay Rıfat’a Mektuplar” .*Varlık* Dergisi, Ocak 1938.

—. “Dedikodu”. *Bütün şiirleri*. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, 2016.

—. “Ayrılış”. *Bütün şiirleri*. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, 2016